Lietas Nr. C30634214
Lietas arhīva Nr. C-2683-15/12

AIZMUGURISKS SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
2015.gada 11.jūnijā

Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesa šādā sastāvā:
tiesnese I.Strode
ar sekretāri M.Subotinu
atklātā tiesas sēdē Rīgā, Abrenes ielā 3, izskatīja civillietu sabiedrības ar ierobežotu atbildību (turpmāk SIA) ''Rīgas namu pārvaldnieks'' prasībā pret /pers. B/ par parāda piedziņu, un

konstatēja

2014.gada 17.decembrī tiesā saņemts SIA ''Rīgas namu pārvaldnieks'' prasības pieteikums pret /pers. B/ par parāda piedziņu. Prasības pieteikumā norādīts, ka SIA ''Rīgas namu pārvaldnieks'' (pirms reorganizācijas Rīgas pašvaldības SIA ''Mežciema namsaimnieks'') pārvaldīšanā, saskaņā ar Rīgas domes lēmumu Nr.3291 ''Par dzīvojamo māju pārvaldīšanas līguma projektu apstiprināšanu un atsevišķu Rīgas domes lēmumu atzīšanu par spēku zaudējušiem'' un 2011.gada 5.jūlija Dzīvojamo māju pārvaldīšanas līgumu Nr.RD-11-910-lī (pirms tam 2003.gada 18.februāra Nekustamo īpašumu apsaimniekošanas pilnvarojuma līgums Nr.DI-03-81-lī) atrodas dzīvojamā māja /adrese/.

No 2000.gada 11.decembra līdz 2012.gada 8.novembrim starp prasītāju un atbildētāju bija noslēgts Dzīvojamās mājas uzturēšanas un apsaimniekošanas līgums par dzīvokli /adrese/.

Atbilstoši Zemesgrāmatas informācijai par īpašumu, 2012.gada 29.oktobrī ar Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesu kolēģijas lēmumu lietā Nr.C04401412, kas stājies spēkā 2012.gada 9.novembrī, īpašuma tiesības par minēto nekustamo īpašumu nostiprinātas jaunajam īpašniekam.

Papildus minētajam, prasības pieteikumā norādīts, ka prasītāja vienmēr un pilnā apmērā izpildīja savas saistības pret atbildētāju, taču atbildētājs nav norēķinājies par saņemtajiem pārvaldīšanas un komunālajiem pakalpojumiem, kā rezultātā radies maksājumu parāds. Pamatojoties uz apsaimniekošanas izdevumu, komunālo maksājumu un līgumsoda aprēķinu par periodu no 2008.gada oktobra līdz 2012.gada 8.novembrim, atbildētāja parāds par pārvaldīšanas maksas un komunāliem pakalpojumiem sāka veidoties no 2008.gada novembra un uz 2012.gada 8.novembri sastādīja 3701,52 EUR, bet līgumsods – 2421,37 EUR. Līgumsoda aprēķins izdarīts pamatojoties uz Dzīvojamās mājas uzturēšanas un apsaimniekošanas līguma 3.4.punktu un saskaņā ar to aprēķināts 0,15 % apmērā no kopējās parāda summas par katru nokavēto dienu un Civillikuma 1716.panta nosacījumiem. Aprēķina periods ir no 2008.gada 1.decembra līdz 2012.gada 8.novembrim. Papildus minētajam, saskaņā ar Civillikuma 1759., 1756.pantu, prasītāja par laika periodu no 2012.gada 9.novembra līdz 2014.gada 9.novembrim aprēķinājusi likumiskos kavējuma procentus 6 % gadā, kas ir 444,18 EUR.

2014.gada 25.jūnijā atbildētājam nosūtīts pirmstiesas brīdinājums, bet saistības nav izpildītas.

Pamatojoties uz iepriekš minēto, SIA ''Rīgas namu pārvaldnieks'' lūdz tiesu piedzīt no atbildētāja par labu prasītājai maksu par dzīvojamās mājas /adrese/ pārvaldīšanu un uzturēšanu, komunālo maksājumu parādu 3701,52 EUR, līgumsodu 2421,37 EUR un likumiskos kavējuma procentus 444,18 EUR, kā arī tiesas izdevumus. Tāpat arī prasītāja prasības pieteikumā lūgusi tiesu noteikt tai tiesības saņemt līdz sprieduma izpildei 6 % gadā no pamatparāda summas.

Atbildētājs paskaidrojumus Civilprocesa likuma 148.panta kārtībā lietā nav sniedzis.

Tiesas sēdē SIA ''Rīgas namu pārvaldnieks'' pārstāvis prasību uzturēja saskaņā ar prasības pieteikumu. Attiecībā uz līgumsoda apmēru, norādīja, ka tas nepārsniedz pamatparāda apmēru, kā arī prasība celta 2014.gadā un, līdz ar to, piemērojami Civillikuma Pārejas noteikumi. Tāpat arī prasītājas pārstāvis atsaucās uz Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesu kolēģijas spriedumu civillietā Nr.C32375312.

/pers. B/ uz tiesas sēdi neieradās, nepaziņoja neierašanās iemeslus, kā arī nelūdza atlikt tiesas sēdi. Atbildētājam par tiesas sēdes laiku un vietu paziņots Civilprocesa likuma 56.panta pirmajā un piektajā daļā noteiktajā kārtībā. Līdz ar to, pamatojoties uz Civilprocesa likuma $56.^{1}$ panta otro daļu, tiesas pavēstes atsūtīšana atpakaļ tiesai pati par sevi neietekmē dokumenta paziņošanas faktu.

Ņemot vērā minēto un to, ka tiesa nekonstatēja Civilprocesa likuma 209.pantā noteikto gadījumu esamību, kad tiesai ir pienākums atlikt lietas izskatīšanu, tiesa nolēma izskatīt civillietu bez atbildētāja piedalīšanās tiesas sēdē.

Motīvu daļa

Noklausījusies prasītāja pārstāvja paskaidrojumus tiesas sēdē un izvērtējusi civillietas materiālus, tiesa atzīst, ka SIA ''Rīgas namu pārvaldnieks'' prasība ir apmierināma daļēji turpmāk norādītu apsvērumu dēļ.

No zemesgrāmatas izdrukas par nekustamo īpašumu, kas atrodas /adrese/, izriet, ka 2000.gada 5.decembrī, pamatojoties uz 2000.gada 24.novembra pirkuma līgumu, /pers. B/ tika nostiprinātas īpašuma tiesības, bet, pamatojoties uz Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesu kolēģijas 2012.gada 29.oktobra lēmumu lietā Nr.C04401412, Nr. C-4014/23, kas stājās spēkā 2012.gada 9.novembrī, īpašumtiesības uz minēto dzīvokļa īpašumu tika nostiprinātas SIA ''SLARI''.

2000.gada 11.decembrī Rīgas pašvaldības uzņēmums bezpeļņas organizācija namu pārvalde ''Mežciems'', kā mājas pārvaldnieks, un /pers. B/, kā dzīvokļa īpašnieks, noslēdza Dzīvojamās mājas uzturēšanas un apsaimniekošanas līgumu, saskaņā ar kuru mājas pārvaldnieks apņēmās uzturēt un apsaimniekot dzīvojamo māju, savukārt dzīvokļa īpašnieks apņēmās segt mājas pārvaldniekam visus izdevumus, kas saistīti ar dzīvojamās mājas uzturēšanu un apsaimniekošanu, proporcionāli viņa dzīvokļa lielumam, atbilstoši izdevumu daļai.

Lietā nav strīda par to, ka sākotnēji Rīgas pašvaldības uzņēmums bezpeļņas organizācija namu pārvalde ''Mežciems'', bet pēc tam Rīgas pašvaldības SIA ''Mežciema namsaimnieks'', bet šobrīd SIA ''Rīgas namu pārvaldnieks'', kā tiesību un saistību pārņēmēja, pārvalda un apsaimnieko daudzdzīvokļu dzīvojamo māju, kurā laika periodā no 2000.gada 5.decembra līdz 2012.gada 8.novembrim atradās atbildētājam piederošs dzīvoklis.

Lietā nav arī strīda, ka Rīgas pašvaldības uzņēmums bezpeļņas organizācija namu pārvalde ''Mežciems'', bet pēc tam Rīgas pašvaldības SIA ''Mežciema namsaimnieks'' un SIA ''Rīgas namu pārvaldnieks'' apsaimniekoja dzīvojamo māju pēc adreses /adrese/, pamatojoties uz 2003.gada 18.februāra Nekustamo īpašumu apsaimniekošanas pilnvarojuma līgumu Nr.DI-03-81-lī un 2011.gada 5.jūlija Dzīvojamo māju pārvaldīšanas līgumu Nr.RD-11-910-lī.

Civillikuma 1587.pants paredz, ka tiesīgi noslēgts līgums uzliek līdzējam pienākumu izpildīt apsolīto, un ne darījuma sevišķais smagums, ne arī vēlāk radušās izpildīšanas grūtības nedod vienai pusei tiesību atkāpties no līguma.

Saskaņā ar prasības pieteikumā norādīto, atbildētājs savas ar Dzīvojamās mājas uzturēšanas un apsaimniekošanas līgumu uzņemtās saistības nav pildījis pienācīgi, proti, nav pilnā apmērā norēķinājies par saņemtajiem pārvaldīšanas un komunālajiem pakalpojumiem. Līdz ar to, saskaņā ar prasītājas norādīto un lietā iesniegtajiem aprēķiniem, atbildētājam par laiku līdz 2008.gada 1.oktobra līdz 2012.gada 8.novembrim izveidojies parāds 3701,52 EUR apmērā.

Atbilstoši Civillikuma 1838.pantam, samaksas izdarīšanas fakts jāpierāda tam, kas to apgalvo.

Tā kā tiesai nav objektīva pamata apšaubīt parāda esamību un apmēru, un lietā nav iesniegti pierādījumi, kas apliecinātu parāda daļēju vai pilnīgu samaksu, tiesa atzīst, ka prasītāja ar lietā iesniegtiem rakstveida pierādījumiem ir pierādījusi savu prasību daļā par parāda piedziņu un, līdz ar to, no atbildētāja par labu prasītājai piedzenams pamatparāds 3701,52 EUR apmērā.

Dzīvojamās mājas uzturēšanas un apsaimniekošanas līgumu 3.4.punktā noteikts, ka maksas par dzīvojamās mājas uzturēšanu, apsaimniekošanu un komunālo maksājumu (ja tie tiek maksāti vienlaicīgi ar maksu par dzīvojamās mājas uzturēšanu un apsaimniekošanu) kavējumu gadījumos par katru nokavēto dienu maksājams līgumsods 0,15 % apmērā no kopējās parādu summas.

Pamatojoties uz minēto un, saskaņā ar prasītāja lietā iesniegtajiem aprēķiniem, prasītāja aprēķinājusi atbildētājam līgumsodu 2421,37 EUR apmērā par laika periodu no 2008.gada 1.decembra līdz 2012.gada 8.novembrim.

Civillikuma 3.pants paredz, ka katra civiltiesiska attiecība apspriežama pēc likumiem, kas bijuši spēkā tad, kad šī attiecība radusies, pārgrozījusies vai izbeigusies. Neskartas paliek jau iegūtās tiesības.

Saskaņā ar Civillikuma 1716.pantu (redakcijā, kas bija spēkā līdz 2013.gada 31.decembrim) līgumsods ir pametums, ko kāda persona uzņemas ciest sakarā ar savu saistību tajā gadījumā, ja viņa šo saistību neizpildītu vai neizpildītu pienācīgi.

Atbilstoši Civillikuma 1717.pantam (redakcijā, kas bija spēkā līdz 2013.gada 31.decembrim) līgumsodu var pievienot katram līgumam, un to var noteikt ne vien naudā, bet arī citās vērtībās. Līgumsoda apmēru noteic līdzēji, un tas nav aprobežots ar zaudējumu lielumu, kādi paredzami no līguma neizpildīšanas.

Civilprocesa likuma 5.panta trešā daļa paredz, ja attiecīgo tiesību jautājumu regulē Eiropas Savienības tiesību normas, kas ir tieši piemērojamas Latvijā, Latvijas likumu piemēro, ciktāl to pieļauj Eiropas Savienības tiesību normas.

Eiropas Padomes Ministru komiteja 1978.gada 20.janvārī pieņēma rekomendāciju "Par soda klauzulu civiltiesībās", rekomendējot ievērot rekomendācijas pielikumā norādītos principus. Soda klauzula ir jebkurš līguma punkts, kas paredz par pamatsaistības neizpildi pienākumu apsolītājam (parādniekam) maksāt naudas summu kā soda naudu vai kompensāciju. Noteikto summu tiesa var samazināt, ja tā ir acīm redzami pārāk liela.

Līgumsods ir saistību pastiprināšanas līdzeklis, kas izpaužas gan kā nelabvēlīgu seku draudi, kamēr saistība vēl nav pārkāpta, gan kā atbildības izpausme, kad ir noticis saistību pārkāpums. Tomēr līgumsods Civillikuma izpratnē nav līdzeklis, ar kura palīdzību kreditors tiesīgs iedzīvoties uz parādnieka rēķina (peļņas avots), kas ir pretēji tiesību izmantošanas labticīguma principam. Līgumsods nedrīkst būt paverdzinošs vai nesamērīgi liels. Vērtējot līgumsoda proporcionalitāti, jāvadās no samērīguma kritērija, ievērojot, ka "pie samērīguma noteikšanas jāņem vērā visas kreditora intereses un parādnieka spējas" (K.Torgāns. Latvijas Republikas Civillikuma komentāri. Saistību tiesības. Rīga, 2002., 225 lpp.).

Tiesa atzīst, ka prasījums par līgumsoda piedziņu izvērtējams kontekstā ar Civillikuma 1.pantu, kurā noteikts, ka tiesības un pienākumi pildāmi pēc labas ticības. Saskaņā ar labas ticības principu, katram civiltiesiskās saistības dalībniekam savas subjektīvās tiesības jāīsteno un subjektīvie pienākumi jāpilda, ņemot vērā pretējās puses intereses. Personai var tikt liegta subjektīvo tiesību izlietošana, ja izrādās, ka otras puses pretējās intereses saskaņā ar konkrētiem lietas apstākļiem ir atzīstamas par svarīgām.

Izvērtējot prasītājas aprēķinātā līgumsoda apmēru un tā samērīgumu, tiesa ņem vērā arī judikatūrā atzīto, ka jautājums par līgumsoda samērīgumu un taisnīgumu konkrētos apstākļos izlemjams pēc tiesas ieskata saskaņā ar Civilprocesa likuma 5.panta norādīto taisnības apziņu un vispārējiem tiesību principiem (Augstākas tiesas Senāta Civillietu departamenta 2004.gada 22.septembra spriedums lietā Nr. SKC-441, 2005.gada 26.janvāra spriedums lietā Nr. SKC-48, 2007.gada 20.jūnija lēmums lietā Nr. SPC-43, 2008.gada 14.maija spriedums lietā Nr.SKC-212). Līdz ar to, tiesai nav tiesiska pamata vērtēt līgumsoda apmēru tikai saistībā ar pamatparāda apmēru un aprobežot to pamatparāda apmērā, kā to tiesas sēdē, atsaucoties uz Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesu kolēģijas spriedumu civillietā Nr.C32375312, norādīja prasītājas pārstāvis.

Tāpat arī tiesību doktrīnā ieteikti vairāki kritēriji, kas ņemami vērā, izvērtējot līgumsoda apmēru un tie ir šādi:

1) ar līguma pārkāpumu radīto seku smagums (ļaunums, kaitējums plašā nozīmē);
2) līgumsoda apmērs, vērtējot procentuāli pret pamatparādu;
3) laika periods, kurā līgumsoda apmērs ir veidojies;
4) tas, vai līgumsoda piedziņa nekaitētu parādniekam (daudziem parādniekiem kopumā) tādā mērā, ka varētu tikt skartas arī sabiedrības intereses;
5) kā un cik lielā mērā saistība ir tikusi pildīta;
6) vai ar konkrēto līgumsoda apmēru ir nodrošināts taisnīgs rezultāts;
7) tiesību principi, kas attiecas uz soda atbilstības izvērtēšanu, ciktāl tie nav pretrunā ar civiltiesību pamatuzdevumu nodrošināt ekvivalenci mantiskajās attiecībās.

Kritēriji, kas ņemami vērā, nosakot samērīga līgumsoda apmēru, ir minēti Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta senatoru 2013.gada oktobra sanāksmē akceptētajā tiesu prakses apkopojumā "Tiesu prakse līgumsodu piemērošanā". Minētajā apkopojumā norādīts, ka tiesai, vērtējot līgumsoda samērīgumu, jāievēro ekvivalences principa īstenošana, lai izslēgtu pārmērīgu iedzīvošanos uz cita tiesisko attiecību dalībnieka neveiksmju vai neizdarības rēķina. Par kritērijiem, pēc kuriem izvērtējama ekvivalence, var kalpot:

1) samērs, kādā līgumsods ir ar saistības pārkāpuma mantiskajām sekām, tostarp radītajiem zaudējumiem;
2) naudas maksājumos jau noteiktie likumiskie procenti par sveša kapitāla lietošanu kā iespējamo zaudējumu kompensācija;
3) nozaru rentabilitāte, tas ir, cik lielu peļņu nes ieguldītie līdzekļi katrā konkrētā nozarē.

Papildus minētajam tiesa ņem vērā, ka likumdevējs, pieņemot 2013.gada 20.jūnijā likumu "Grozījumi Civillikumā", kas ir spēkā no 2014.gada 1.janvāra, ir izvērtējis līgumsoda apmēru un atbilstību labticīguma principam, nosakot Civillikuma 1716.pantā, ka līgumsods var tikt noteikts ne vairāk par 10 procentiem no pamatparāda vai galvenās saistības apmēra.

Lai arī, pamatojoties uz Civillikuma 3.pantu un likuma "Par atjaunotā Latvijas Republikas 1937.gada Civillikuma saistību tiesību daļas spēkā stāšanās laiku un piemērošanas kārtību" 21.pantā noteikto, tiesai, izlemjot prasījumu par līgumsoda piedziņu, nav tiesiska pamata piemērot šobrīd spēkā esošās Civillikuma normas par līgumsoda apmēra aprobežošanu 10 % apmērā, tiesa to ņem vērā kā kritēriju, lai noteiktu līgumsoda samērīgumu un prasītāja labticību.

Ņemot vērā iepriekš minētos līgumsoda izvērtēšanas kritērijus, tiesa atzīst, ka prasītājas aprēķinātais līgumsods nav atzīstams par samērīgu, taisnīgu un labas ticības principam atbilstošu, ņemot vērā tā likmi, pēc kādas tas aprēķināts, un laika periodu, par kādu tas aprēķināts. Tiesas ieskatā, attiecībā uz atbildētāja pieļauto līguma pārkāpumu, samērīgs un taisnīgs, samērojot to ar parāda apmēru, kavējuma laiku, līgumsoda jēgu un mērķi, ir līgumsods 10 % apmērā no parāda pamatsummas. Līdz ar to, šajā daļā prasība ir apmierināma daļēji, piedzenot no atbildētāja par labu prasītājai līgumsodu 242,14 EUR apmērā un pārējā daļā prasību par līgumsoda piedziņu noraidot.

Papildus minētajam, pamatojoties uz Civillikuma 1759.pantu un 1765.pantu, prasītāja aprēķinājusi atbildētājam likumiskos nokavējuma procentus 6 % gadā no pamatparāda summas par laika periodu no 2012.gada 9.novembra līdz 2014.gada 9.novembrim, kas sastāda 444,18 EUR un, kas arī piedzenami no atbildētāja par labu prasītājai.

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 195.pantu un Civillikuma 1765.pantu, SIA ”Rīgas namu pārvaldnieks” nosakāmas tiesības saņemt no atbildētāja līdz sprieduma izpildei likumiskos nokavējuma procentus 6 % gadā no parāda pamatsummas, ņemot vērā ar spriedumu piedzīto likumisko nokavējuma procentu apmēru un Civillikuma 1763.panta nosacījumus par to, ka procentu pieaugums apstājas sasniedzot pamatkapitāla lielumu.

Savukārt, pamatojoties uz Civilprocesa likuma 41.panta pirmo daļu, no atbildētāja par labu SIA ”Rīgas namu pārvaldnieks” piedzenama valsts nodeva 332,36 EUR un ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 4,70 EUR.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 204.[1] pantu, atbildētājam nosakāms 10 dienu termiņš sprieduma labprātīgai izpildei, skaitot to no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 41.panta pirmo daļu, 93.panta pirmo daļu, 97., 193., 195., 204.[1] pantu, tiesa

nosprieda

daļēji apmierināt SIA ”Rīgas namu pārvaldnieks”, reģistrācijas Nr./reģistrācijas numurs/, prasību pret /pers. B/, personas kods /personas kods/, par parāda piedziņu;

piedzīt no /pers. B/, personas kods /personas kods/, par labu SIA ”Rīgas namu pārvaldnieks”, reģistrācijas Nr./reģistrācijas numurs/, parādu 3701,52 EUR, līgumsodu 242,14, likumiskos nokavējuma procentus 444,18 EUR, valsts nodevu 332,36 EUR un ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 4,70 EUR, kopā piedzenot 4724,90 EUR (četri tūkstoši septiņi simti divdesmit četri *euro* un deviņdesmit centi);

noteikt SIA ”Rīgas namu pārvaldnieks”, reģistrācijas Nr./reģistrācijas numurs/, tiesības saņemt no /pers. B/, personas kods /personas kods/, likumiskos procentus 6 % gadā no pamatparāda summas, tas ir, 3701,52 EUR par laiku līdz sprieduma izpildei, ņemot vērā ar spriedumu piedzīto likumisko nokavējuma procentu apmēru un Civillikuma 1763.panta nosacījumus par to, ka procentu pieaugums apstājas sasniedzot pamatkapitāla lielumu;

noraidīt pārējā daļā prasību līgumsoda piedziņu;

noteikt /pers. B/, personas kods /personas kods/, sprieduma labprātīgas izpildes termiņu – 10 dienas pēc sprieduma stāšanās spēkā.

Prasītāja aizmugurisku spriedumu var pārsūdzēt Rīgas apgabaltiesā 20 dienu laikā no sprieduma pasludināšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesā.

Atbildētājs nav tiesīgs aizmugurisku spriedumu pārsūdzēt apelācijas kārtībā, bet 20 dienu laikā no aizmugurisku sprieduma nosūtīšanas dienas ir tiesīgs iesniegt tiesai, kura taisījusi aizmugurisku spriedumu, pieteikumu par tiesvedības atjaunošanu un lietas izskatīšanu no jauna.

Tiesnese I.Strode